

Link do produktu: <https://quaestio.com.pl/idea-i-panstwo-korona-krolestwa-czech-w-latach-14571547-9-p-22.html>

Idea i państwo. Korona Królestwa Czech w latach 1457-1547 (9)

Dostępność	Publikacja w opracowaniu
Numer katalogowy	34
Podtytuł	Tom IV. Król i stany. Część 3. Miasta i mieszczenie. B. Miasta królewskie Śląska, Moraw i obojga Łużyc
Autor/Autorzy	Bogusław Czechowicz
Oprawa	mięka

Opis produktu

Streszczenie

Zeszyt drugi części o miastach i mieszczańach w ramach *Idei i państwa* przedstawia miasta w innych niż Czechy składowych Korony Czeskiej: najpierw na największym po Królestwie Czeskim kraju koronnym, jakim był Śląsk, potem w Margrabstwie Morawskim i na końcu w obu margrabstwach łużyckich. Miast jest tu w sumie mniej, niż w Czechach, ale w niektórych krajach koronnych (Śląsk, Górne Łużycy) odgrywały one rolę większą, niż te czeskie w skali Czecha. Zresztą, także potencjał demograficzny czy ekonomiczny Ołomuńca, Znojma, Brna czy Iglawy, Zgorzelca i Budziszyna, Gubina i Łukowa, Świdnicy, Lwówka Śląskiego i przede wszystkim Wrocławia sytuował je przed większością królewskich miast czeskich.

W pierwszym rozdziale, tak jak w zeszycie poprzednim, przedstawiono pewne zagadnienia ogólne. Wśród nich jest wpływ miast na krajobraz kulturowy wokół nich. Przedstawiono też wciąż mało rozpoznane wewnętrzne napięcia w miastach, szczególnie intrygujące w dobie narodzin reformacji luterkańskiej, choć nie zawsze mających zabarwienie konfesyjne (dotyczy to szczególnie ośrodków morawskich). Przyjrano się wreszcie mieszczańom – ich tęsknotom za awansem społecznym i przenikaniem w szeregi szlachty, wreszcie – wybranym rodóm patrycjuszowskim lub ich wybitnym przedstawicielom w Pradze, Kutnej Horze, Chebie, Lounach, a nade wszystkim parafialne (kościół zgromadzeń zakonnych na terenie miast potraktowano prezentację w stosunku do miast i mieszczań morawskich).

Następnie, tak jak w zeszycie poprzednim, przedstawiono poszczególne ośrodki uszeregowane wedle poszczególnych krajów koronnych. Pierwszeństwo dawano tym, które miały mniej lub bardziej potwierdzony status ośrodków stołecznych w ramach danego kraju (Wrocław dla Śląska, Ołomuniec dla Moraw, Budziszyn dla Górnych Łużyc, Gubin i Łukow dla Łużyc Dolnych), choć nie zawsze były o ośrodki największe (np. większy od Budziszyna był Zgorzelec, możliwe też, że Ołomuniec ustępował Brnu).

Miasta starano się omówić wedle pewnego schematu, prezentując jego całościowy obraz, potem prawno-polityczne fundamenty jego funkcjonowania w postaci przywilejów, następnie budowę noszące znamiona przeobrażeń dokonywanych między połowami XV i XVI wieku. Są to zatem fortyfikacje miejskie i budowle użyteczności publicznej z ratuszami na czele, wymowa inskrypcji na fortyfikacjach Zgorzelca, kompleksowa interpretacja Świdnicy po przebudowie systemu obronnego z przełomu XV i XVI wieku), ewentualnie stawia niezadane dotąd pytania (np. odnośnie do wymowy kilku ratuszy miast łużyckich czy wrocławskiego epitafium Rintfleischów). W stopniu dotąd nieznanym wniknięto też w tkankę zabudowy miejskiej, choć jest to zagadnienie najtrudniej poddające się badaniom z racji ograniczeń w dostępności obiektów, najczęściej prywatnych. Przy rekonstrukcji i interpretacji obrazu Wrocławia w stopniu dotąd nieznanym wykorzystano źródła

ikonograficzne, dotąd najczęściej co najwyżej publikowane i zdawkowo komentowane.

W zeszycie przeważnie pominięto te kreacje, które miały wymiar ogólnopaństwowy i wyrażały ambicje wykraczające poza ramy miasta czy kraju koronnego. Dotyczy to przede wszystkim Wrocławia z jego ratuszem staromiejskim, Bramą Mikołajską czy niektórymi elementami wyposażenia kościołów parafialnych. Szeroko omówiono je bowiem w tomach II, III i IV.1., sytuując je bliżej kontekstu polityczno-ideowego, z jakiego wyrastały.

Spis treści

Wstęp

1. W kręgu miast królewskich

1.1. Miasta a przestrzeń wokół nich

1.2. Wewnętrzne tarcia w miastach królewskich

1.3. Mieszczańskie tęsknoty za awansem w strukturach społeczeństwa stanowego

1.4. Mieszczanie – kilka portretów

2. Miasta królewskie na Śląsku

2.1. Wrocławska aglomeracja

2.2. Środa Śląska i Namysłów

2.3. Świdnica

2.4. Jawor, Strzegom i Dzierżoniów

2.5. Lwówek Śląski

2.6. Bolesławiec i Jelenia Góra

2.7. Miasta królewskie Księstwa Głogowskiego

3. Miasta królewskie na Morawach

3.1. Ołomuniec

3.2. Brno

3.3. Znojmo

3.4. Igława

3.5. Uničov i Litovel

3.6. Uherské Hradiště i inne ośrodki miejskie Moraw

4. Miasta królewskie na Górnych Łużycach

4.1. Budziszyn

4.2. Zgorzelec

4.3. Żytawa, Lubań, Kamieniec i Lubij

5. Miasta królewskie na Dolnych Łużycach

5.1. Gubin i Łukow

5.2. Gródek, Kaława i Lubin Łużycki

Zakończenie

Wykaz źródeł i literatury.

Spis ilustracji

Summary

Indeks osobowy

Indeks topograficzny